**Učebné osnovy školského vzdelávacieho programu – predmet: Slovenský jazyk a literatúra**

**1.**

| | |
|---|---|
| **Názov predmetu** | **Slovenský jazyk a literatúra** |
| **Časový rozsah výučby** | 7+1 hodín týždenne, spolu 264 vyučovacích hodín |
| **Ročník** | tretí |
| **Škola** (názov, adresa) | Základná škola M. Kukučína, 026 01 Dolný Kubín |
| **Názov ŠkVP** | Škola úspešného života |
| **Stupeň vzdelania** | primárne |
| **Dĺžka štúdia** | 1 rok |
| **Vyučovací jazyk** | slovenský jazyk |
| **Iné** | štátna škola |

## 2. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Učebný predmet slovenský jazyk a literatúra má vo vzdelávaní nezastupiteľné miesto. Je základným prostriedkom pre nadobúdanie kultúrnej gramotnosti žiaka, jeho kľúčových kompetencií. Umožňuje porozumenie a osvojenie si poznatkov vo všetkých vzdelávacích oblastiach. Z tohto dôvodu má v systéme primárneho vzdelávania kľúčové, centrálne postavenie. Spôsobilosti, ktoré žiak v rámci tohto učebného predmetu nadobudne, majú zásadný vplyv na jeho vzdelávanie aj v ďalších vzdelávacích oblastiach, učebných predmetoch. Kvalita spôsobilostí používať materinský jazyk zásadne ovplyvňuje aj komunikáciu žiaka s jeho okolím, vytváranie vzťahov s inými ľuďmi a formuje zaradenie žiaka do spoločnosti. Cieľom výučby slovenského jazyka na primárnom stupni vzdelávania je naučiť spisovný jazyk na takej úrovni, aby ho žiaci vedeli používať v praktickom živote. Používanie jazyka vnímame ako komplexné využívanie všetkých komunikačných zručností – rozprávania, písania, a to s dôrazom na písanie spojitým písaným písmom, čítania a počúvania.

## 3. Ciele vyučovacieho predmetu

Špecifickým cieľom jazykového vyučovania v 3. ročníku je zvládnutie učiva, zameraného na pravopisné pravidlá. Žiaci získavajú základné poznatky o jazykovom systéme slovných druhov, zvlášť ohybných slovných druhov. Intenzívna pozornosť sa venuje práci s textom. Žiaci rozlišujú slohové útvary: rozprávanie, opis, oznámenie, správa a iné. Zvyšujeme požiadavky na čítanie s porozumením a na samostatnú tvorbu textov podľa zadania. Jednotlivé zložky učebného predmetu slovenský jazyk a literatúra majú v tomto ročníku nasledovné špecifiká:

***Jazyková a slohová zložka*** - osvojenie si základných pravopisných pravidiel a kľúčových pojmov o jazykovom systéme, slovných druhoch na elementárnej úrovni. Nadobudnutie spôsobilosti ústne prezentovať výsledky svojej práce, rozprávať podľa predlohy alebo zadania. Napísať krátke útvary podľa špecifického zamerania učiva.
***Čítanie a literárna výchova*** – zdokonaľovanie techniky čítania, osvojenie si významu určených literárnych pojmov, estetické vnímanie literárneho diela, obsahová analýza textu na primeranej úrovni, čítanie s porozumením. Identifikácia informácií priamo uvedených v texte, formulovanie otázok k týmto informáciám a identifikovanie informácií uvedených v texte nepriamo.
Pre jednotlivé zložky učebného predmetu *slovenský jazyk a literatúra* môžeme v tomto ročníku formulovať nasledovné špecifiká:
*Rozprávanie*: žiaci dokážu rozprávať samostatne a podľa predlohy. Ústne prezentujú výsledky svojej práce pri riešení rôznych úloh.
*Počúvanie*: žiaci sa zdokonaľujú v spôsobilosti počúvať partnera v rámci komunikácie. Nadobúdajú skúsenosti pri počúvaní spolužiakov pri ich prezentáciách, vedia formulovať otázky k informáciám zadaným v prezentovanom texte. Od žiakov vyžadujeme, aby porozumeli nielen inštrukciám učiteľa pri riešení úlohy, ale aby nadobudli aj spôsobilosť vyžiadať si chýbajúce informácie.
*Čítanie*: žiaci sa zdokonaľujú v technike čítania a v porozumení čítaného textu. Vyžadujeme porozumenie informáciám, ktoré sú v texte uvedené nepriamo na základe otázky formulovanej učiteľom. Žiaci triedia texty podľa ich vlastností.
*Písanie*: žiaci čitateľne prepisujú a odpisujú text. Samostatne tvoria krátke texty podľa zadania učiteľa.
Cieľom jazykového vyučovania je rozvíjanie a preferovanie komunikačných schopností žiakov, ktoré budú východiskom ich ďalšieho vzdelávania v slovenskom jazyku i v ostatných vyučovacích predmetoch s ohľadom na ich špecifické potreby. Preferovať komunikatívno-zážitkový model, podnecovať aktivitu žiakov, vytvárať u žiakov hodnoty a postoje zamerané na príjem umeleckého textu – čítanie, deklamácia, počúvanie, analýza, interpretácia a hodnotenie, budovať sebadôveru žiakov, viesť ich k vyjadrovaniu vlastných postojov a názorov, k zvládnutiu základných pravidiel medziľudskej komunikácie, pozitívnemu vzťahu k jazyku v rámci interkultúrnej komunikácie.
Cieľom vyučovania slovenského jazyka v 3. ročníku ZŠ je predovšetkým:

- Osvojiť si základy písanej reči.
- Osvojiť si návyky správnej výslovnosti.
- Zdokonaľovať komunikačné zručnosti, prehlbovať si zručnosti správneho vyjadrovania. Komunikovať korektne.
- Získavanie kvalitných ortografických návykov a zručností.
- Zvládnutie základov pravopisnej a výslovnostnej normy.
- Pestovanie úcty k materinskému jazyku.
- Osvojiť si základné pravidlá pravopisu.

- Osvojiť si elementárne vedomosti v rovine lexikálnej, morfologickej, syntaktickej a štylistickej.
- Získavať poznatky o zvukovej stránke jazyka.
- Učiť sa vyhľadávať informácie o jazyku v slovníkoch, encyklopédiách a v elektronických zdrojoch.
- Poznávať jazykové prostriedky a vedieť ich využívať v jazykovom systéme.
- Viesť žiakov k presnému mysleniu a jeho využitiu v oblasti ústnej aj písomnej komunikácie.
- Rozvíjať schopnosť žiaka porozumieť textu, čítať text „aj medzi riadkami“, uvažovať o ňom.
- Zdokonaľovanie techniky čítania.

- Hlasové a dychové cvičenia.
- Nácvik správnej artikulácie, správneho dýchania a spisovnej výslovnosti.
- Reprodukcie literárnych textov.
- Analýza deja, práce s ilustráciami.
- Tvorivá dramatika.
- Nadobúdanie lepších čitateľských zručností prostredníctvom čítania doplnkovej (časopiseckej a knižnej) literatúry.
- Orientácia v triednej, školskej a mestskej knižnici.

**4. Výchovné a vzdelávacie stratégie**

V 3. ročníku sa rozvíjajú najmä komunikačné a jazykové, kognitívne a sociálne kompetencie, zručnosti:

1. Komunikačná a jazyková kompetencia
   - Prostredníctvom vyučovania jednotlivých zložiek slovenského jazyka a komunikačných činností sa žiak učí korektne komunikovať (počúvať iných, prispôsobiť sa komunikačným okolnostiam, ale aj vyjadrovať vlastný postoj, názor, pocit a želanie. Vyučovanie slovenského jazyka a literatúry prebieha tak, aby sa spontánne **jazykové vedomie** dieťaťa postupne modifikovalo na **poučené a kultivované.**
2. Kognitívna kompetencia
   - Pri poznávaní jazyka rozvíjať logicko-myšlienkové operácie podporujúce prechod od štádia konkrétnych operácií k abstraktnému mysleniu. Formou hier s hláskami a písmenami, slovami a vetami rozvíjať fluenciu, flexibilitu a originalitu myslenia. Učiť sa vyhľadávať informácie o jazyku v slovníkoch, encyklopédiách a v elektronických zdrojoch.
   - Prostredníctvom aktivít, ktoré slúžia na spracovanie informácií, sa žiak **učí učiť sa.**
   - Prostredníctvom rozvíjania schopnosti pýtať sa a formuláciou otázok k obsahu textu podporovať zvedavosť žiakov a vytvárať predstavu o tom, že so získanými vedomosťami prichádzajú nové otázky a proces učenia sa stáva **celoživotnou záležitosťou**.
3. Sociálna kompetencia
   - Prostredníctvom komunikačných aktivít rozvíjať schopnosť žiaka participovať na spoločnej komunikácii a tímovej práci.
   - Rozvíjať schopnosť akceptovať názor iných, ale súčasne sa aj kultúrne (neagresívne) prezentovať.
4. Motorické zručnosti
   - samostatne písať jednoduché texty s dôrazom na dodržiavanie základných parametrov písma (písaná a tlačená podoba)
   - podľa predlohy odpísať alebo podľa diktovania napísať arabské číslice v súvislosti s matematikou
5. Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti
   - zapamätať si základné informácie a fakty a vedieť ich používať v praxi
   - vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi
   - v písomnom prejave aplikovať pravopisnú normu určenú pre 3. ročník ZŠ
6. Analytické zručnosti a interpretačné zručnosti
   - uskutočniť jazykovú analýzu textu, vyhľadávať jazykové javy, vyhodnocovať ich a postupne zatrieďovať
   - prerozprávať obsah prečítaného textu

- vyjadriť svoje pocity a zážitky z prečítaného textu

7. Tvorivé zručnosti
   - tvoriť a ústne prezentovať vlastný text
   - napísať a porozprávať krátky príbeh (vlastný zážitok alebo vymyslený príbeh)
   - porozprávať príbeh podľa predlohy (podľa obrázkov, podľa názvu)
   - dokončiť rozprávanie alebo neukončenú rozprávku alebo iný literárny žáner
   - zdramatizovať rozprávku
   - dbať na správny prednes, artikuláciu, gestikuláciu, pohyb
8. Technika čítania a verejná prezentácia textu, verejný prejav
   - správne, plynule a s porozumením čítať nahlas aj potichu, pri ústnom prejave a hlasnom čítaní dodržiavať správne dýchanie, artikuláciu a spisovnú výslovnosť na primeranej úrovni žiaka 3. ročníka ZŠ
   - recitovať básne a úryvky z prózy
   - pri čítaní dramatických textov výrazne reprodukovať priamu reč
9. Informačné zručnosti
   - vedieť využívať možnosti vyhľadávania si informácii formou kníh, slovníkov, encyklopédií, internetu
   - orientovať sa v školskej knižnici
10. Komunikačné zručnosti
    - adekvátne komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu
    - vyjadrovať sa neverbálne a reagovať na neverbálnu komunikáciu
    - postupne naučiť žiaka verejne sa prezentovať a obhájiť si vlastný názor

## 5. Stratégia vyučovania

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliadame na obsah vyučovania, na individualitu žiakov a klímu triedy tak, aby boli splnené stanovené ciele a rozvíjali sa kľúčové kompetencie žiakov pre daný predmet. Pri výučbe slovenského jazyka využívame najmä:

- motivačné rozprávanie a rozhovor (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov)
- didaktické hry (sebarealizačné aktivity na uplatnenie záujmov a spontánnosti)
- problémová metóda (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému)
- rozprávanie (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie)
- demonštračná metóda (demonštrácia predmetov, javov a činností)
- kooperatívne vyučovanie (forma skupinového vyučovania – vyučovanie vo dvojiciach)
- heuristická metóda (učenie sa riešením problémov)
- dramatizácia (rozvoj vnímania, predstavivosti, pevnej vôle a prežívania)
- výklad učiteľa

- prezentačná metóda (prezentácia s využitím dataprojektoru)
- samostatná práca žiakov (s pracovným listom, s počítačom, s internetom)
- projektové, zážitkové vyučovanie

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy vyučovania:

| **Názov tematického celku** | **Stratégia vyučovania** | | |
|---|---|---|---|
| | **Metódy** | **Postupy** | **Formy práce** |
| **Abeceda**<br>**Slovníky**<br>**Encyklopédie, telefónny zoznam** | slovná metóda, písomná metóda,<br>praktická metóda | rozprávanie, výklad ,<br>písomné práce, práca s textom,<br>nácvik zručností | vyučovanie v triede frontálne, skupinové, individuálne a ich kombinácie |
| **Slabikotvorné hlásky l, Ĺ, r, ŕ ( písanie a výslovnosť)** | slovná metóda, individuálne objavujúce metódy | rozprávanie, výklad,<br>samostatné práce, objavujúce metódy | vyučovanie v triede frontálne, skupinové, individuálne a ich kombinácie |
| **Obojaké spoluhlásky** | slovná metóda, písomná metóda,<br>praktická metóda | rozprávanie, výklad ,<br>písomné práce, práca s textom,<br>nácvik zručností | vyučovanie v triede frontálne, skupinové, individuálne a ich kombinácie |
| **Vybrané slová po obojakých spoluhláskach (b, m, p, r, s, v, z )**<br>**Príbuzné slová (odvodzovanie, tvorenie, pravopis)** | slovná metóda, písomná metóda, praktická metóda | rozprávanie, výklad,<br>písomné práce, práca s textom,<br>nácvik zručností | vyučovanie v triede frontálne, skupinové, individuálne a ich kombinácie |
| **Podstatné mená**<br>**Všeobecné a vlastné podstatné mená**<br><br>**Slovesá**<br>**Slová podobného významu (synonymá)**<br><br>**Prídavné mená** | slovné metódy,<br>písomné metóda,<br>praktická metóda | rozprávanie, výklad, písomné práce, práca s textom, hranie rolí, simulačné hry, analyticko-syntetická, induktívna, deduktívna metóda | vyučovanie v triede frontálne, skupinové, individuálne a ich kombinácie |

| | | | |
|---|---|---|---|
| **Slová opačného významu (antonymá)** | | | |
| **Zámená**<br><br>**Číslovky** | slovné metódy,<br>písomné metóda,<br>praktická metóda | rozprávanie, výklad ,<br>písomné práce, práca s textom,<br>nácvik zručností | vyučovanie v triede frontálne, skupinové, individuálne a ich kombinácie |
| **List**<br>**Členenie listu (úvod, jadro, záver, podpis)**<br>**Oslovenie**<br>**Rozprávanie - písomne**<br>**Osnova (úvod, jadro, záver)**<br>**Časová postupnosť**<br>**Oznam**<br>**SMS**<br>**E- mail**<br>**Správa**<br>**Odlíšenie oznamu od správy** | slovné metódy, ústne – monologické a dialogické<br><br>písomné metódy<br><br>tvorivé metódy,<br><br>skupinové metódy | rozprávanie, výklad, rozhovor, diskusia, dramatizácia, písomné práce, práca s textom, autorské kreslo,<br>Brainstorming, Rolestorming, myšlienkové mapy, hranie rolí, simulačné hry | vyučovanie v triede frontálne, skupinové, individuálne a ich kombinácie |
| **Inzerát**<br>**Reklama**<br>**Druhy reklamy** | slovné metódy, ústne – monologické a dialogické<br><br>písomné metódy<br><br>tvorivé metódy | rozprávanie, výklad, rozhovor, diskusia, dramatizácia, písomné práce, práca s textom, autorské kreslo,<br>Brainstorming, Rolestorming, | vyučovanie v triede frontálne, skupinové, individuálne a ich kombinácie |
| **Pozvánka** | skupinové metódy<br><br>prezentačná metóda | myšlienkové mapy,<br>hranie rolí, simulačné hry | vyučovanie v počítačovej<br><br>miestnosti |

| | | | |
|---|---|---|---|
| **Opis pracovného predmetu** | slovné metódy, ústne – monologické a dialogické<br><br>písomné metódy<br><br>tvorivé metódy<br>skupinové metódy | rozprávanie, výklad, rozhovor, diskusia, dramatizácia , písomné práce, práca s textom, autorské kreslo, Brainstorming, Rolestorming, myšlienkové mapy, hranie rolí, simulačné hry | vyučovanie v triede frontálne, skupinové, individuálne a ich kombinácie |
| **Nákres**<br>**Schéma**<br>**Návod**<br>**Recept** | slovné metódy, ústne – monologické a dialogické<br><br>písomné metódy<br><br>tvorivé metódy<br><br>skupinové metódy | rozprávanie, výklad, rozhovor, diskusia, dramatizácia, písomné práce, práca s textom, autorské kreslo , Brainstorming, Rolestorming, myšlienkové mapy, hranie rolí, simulačné hry | vyučovanie v triede, knižnici, počítačovej miestnosti, frontálne, skupinové, individuálne a ich kombinácie |
| **Vizitka** | slovné metódy, ústne – monologické a dialogické<br><br>písomné metódy | rozprávanie, výklad, rozhovor, diskusia, dramatizácia písomné práce, práca s textom | vyučovanie v triede, knižnici, počítačovej miestnosti, frontálne, skupinové, individuálne a ich kombinácie |
| **Literatúra pre deti a mládež**<br>**Poézia, próza**<br>**Odsek** | tvorivé metódy,<br><br>skupinové metódy | autorské kreslo , Brainstorming, Rolestorming, myšlienkové mapy, hranie rolí, simulačné hry<br><br>práca s informáciami | vyučovanie v triede, knižnici, počítačovej miestnosti, frontálne, skupinové, individuálne a ich kombinácie |

| | | | |
|---|---|---|---|
| **Ľudová slovesnosť**<br>**Pranostika**<br><br>**Príslovie**<br>**Porekadlo**<br>**Prirovnanie** | slovné metódy, ústne – monologické a dialogické<br><br>písomné metódy<br><br>tvorivé metódy,<br><br>skupinové metódy | rozprávanie, výklad, rozhovor, diskusia, dramatizácia, písomné práce, práca s textom, autorské kreslo, Brainstorming, Rolestorming, myšlienkové mapy, hranie rolí, simulačné hry | vyučovanie v triede, knižnici, frontálne, skupinové, individuálne a ich kombinácie projektové vyučovanie |
| **Autorská rozprávka**<br>**Hlavná a vedľajšia postava**<br><br>**Hlavná myšlienka**<br>**Povesť** | slovné metódy, ústne – monologické a dialogické<br><br>písomné metódy<br><br>tvorivé metódy<br><br>skupinové metódy<br>heuristická metóda | rozprávanie, výklad, rozhovor, diskusia, dramatizácia, písomné práce, práca s textom, autorské kreslo, práca s informáciami Brainstorming, Rolestorming, myšlienkové mapy, hranie rolí, simulačné hry | vyučovanie v triede, knižnici, frontálne, skupinové, individuálne a ich kombinácie<br><br>dramatizácia, zážitkové vyučovanie |

**6. Učebné zdroje**

Na podporou a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

| Názov tematického celku | Odborná literatúra | Didaktická technika | Materiálne výučbové prostriedky | Ďalšie zdroje (internet, knižnica, ... |
|---|---|---|---|---|
| | | | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Podstatné mená<br>Všeobecné a vlastné podstatné mená<br>Slovesá<br>Slová podobného významu (synonymá)<br>Prídavné mená<br>Slová opačného významu (antonymá)<br>Zámená<br>Číslovky<br>List, Členenie listu (úvod, jadro, záver, podpis)<br>Oslovenie<br>Rozprávanie – písomne<br>Osnova (úvod, jadro, záver)<br>Časová postupnosť<br>Oznam<br>SMS, E- mail, Správa<br>Odlíšenie oznamu od správy<br>Opis pracovného predmetu<br>Nákres, Schéma, Návod<br>Recept<br>Vizitka<br>Literatúra pre deti a mládež<br>Poézia a próza<br>Odsek<br>Ľudová slovesnosť<br>Pranostika, Príslovie, Porekadlo, Prirovnanie<br>Autorská rozprávka<br>Hlavná a vedľajšia postava<br>Povesť | Učebnica Slovenský jazyk pre 3. ročník ZŠ, autor: Z. Hirschnerová- R. Adame<br>PZ pre 3. roč. ZŠ, Písanie a slohové cvičenia pre 3.roč. ZŠ: Z. Hirschnerová<br>Pravidlá slovenského pravopisu<br>Metodická príručka z JS pre 3. ročník<br>Diktáty a pravopisné cvičenia pre 1. stupeň ZŠ<br>Čítanka pre 3. ročník ZŠ, autor: Z . Hirschnerová<br>PZ k Čítanke pre 3. ročník, autor: Z. Hirschnerová<br>Rôzne slovníky a encyklopédie/ tlačené aj elektronické | CD prehrávač, interaktívna tabuľa, počítač, dataprojektor | Slovenský jazyk pre 3. ročník ZŠ (učebnica + pracovný zošit), tabuľa, magnetická tabuľa, pracovné listy, učebné mapy | internet, knižnica |

## 7. Hodnotenie a klasifikácia predmetu

Úlohou jazykového vyučovania je naučiť žiakov aktívne ovládať hovorenú i písomnú formu jazykového prejavu. Úlohou učiteľa je, aby umožnil čo najväčšiemu počtu žiakov získavať správne gramatické vedomosti, zručnosti a vhodnými cvičeniami zaisťoval plynulý prechod zručností na návyky.

Jednotlivé druhy, metódy a formy cvičení, ktoré učiteľ v jazykovom vyučovaní používa, by mali zákonite vyústiť do kontroly a preverovania úrovne získaných vedomostí a návykov žiakov. K základným formám kontroly v jazykovom vyučovaní patrí: **diktát a kontrolná práca /test/, vo vyšších ročníkoch aj písomná práca.**

**Diktáty**

Základom diktovania sú sluchové vnemy. Pri tomto písaní sa sluchové vnímanie kombinuje so zrakovým vnímaním. Diktáty môžeme rozdeliť podľa rôznych hľadísk:

- podľa účelu: **nácvičné a kontrolné**
- podľa množstva preberanej látky: **špeciálne a všeobecné**
- podľa zostavenia: **izolované slová, spojenia slov, izolované vety, súvislé slohové celky**
- podľa spôsobu práce:
- 1. výberový diktát 2. diktát s upozornením 3. vysvetľovací diktát 4. tvorivý diktát 5. autodiktát 6. kontrolný /skúšobný/ diktát

*/Diktáty 1 – 4 sú určitou formou pravopisných cvičení a patria k nácvičným diktátom./*

**Nácvičný diktát** – má význam v procese zautomatizovania pravopisných zručností. Pri utváraní návyku správne písať sa musí zapojiť sluchové aj zrakové vnímanie, musí sa urobiť predbežný rozbor pravopisných javov, treba zopakovať so žiakmi pravopisné poučky – pritom učiť žiakov pohotovo poučku použiť. Diktát má hodnotu v tom, že si žiaci cvičia pozornosť, bystrosť a pohotovosť.

Pri nácvičných diktátoch sa žiaci cvičia pozorne počúvať diktovaný text, zapamätávať si a opravovať. Zistené chyby z nácvičných diktátov odstraňujeme aj individuálnymi nápravnými cvičeniami. Počet slov v nácvičnom diktáte je zväčša menší ako v kontrolnom. Nemal by obsahovať tie isté slová alebo slovné spojenia, ktoré sa vyskytnú v kontrolnom diktáte. Pred kontrolným diktátom už neopakujeme gramatické ani pravopisné pravidlá, na to slúži nácvičný diktát. Nácvičné diktáty sa neklasifikujú.

**Výberový diktát** – je časovo úspornejší. Žiaci pri ňom nepíšu celý diktovaný text, ale len slová alebo spojenia slov s nacvičovanými alebo kontrolovanými pravopisnými javmi. Rozhodovanie o výbere slov alebo slovných spojení núti žiaka zaujať k diktátu uvedomenejší a pozornejší prístup.

**Diktát s upozornením** /videný diktát/ - pri tomto diktáte učiteľ najskôr rozoberie so žiakmi pravopisnú stránku slov alebo viet, tie sa potom napíšu na tabuľu, aby ich žiaci videli správne napísané. Až potom sa slová alebo súvislý text nadiktuje.

Pri predbežnom nácviku pravopisu učiteľ podnecuje aktivitu žiakov tým, že ich vyzve, aby sa pri prvom vypočutí textu sami pýtali na písanie slov, pri ktorých nemajú pravopisnú istotu. Takto si môžu overovať pravopisné vedomosti a obsah pravopisných poučiek. Pri písaní si žiaci pretvárajú sluchový obraz slova na zrakový obraz. Postup: sluchový obraz slova – pravopisné pravidlo – zrakový obraz slova – správne napísanie slova.

**Vysvetľovací diktát** /diktát s výkladom/ - tvorí prechod medzi nácvičným a kontrolným diktátom. Pri tomto diktáte sa neupozorňuje na javy pred písaním textu, ale až po skončení diktátu sa vysvetlia pravopisné javy, v ktorých žiaci urobili chyby.

Tento druh diktátu sa volá aj polokontrolný a používa sa vtedy, keď učivo s určitou témou blíži ku koncu, keď už možno prejsť k preverovaniu pravopisných návykov kontrolným diktátom. Rozbor textu sa teda robí nie pred diktovaním, ale až po ňom. No jednako i pri vysvetľovacom diktáte musí učiteľ pred nadiktovaním textu zopakovať so žiakmi niektoré, hlavne novšie pravidlá, ktoré žiaci budú musieť použiť pri písaní. Rozbor napísaného textu a oprava chýb bezprostredne po diktáte má ten význam, že žiaci si uvedomujú a opravujú chyby hneď a sami si preverujú svoje vedomosti a zručnosti.

**Tvorivý diktát** – nie je diktát v pravom slova zmysle, je to práca tvorivého charakteru, blízka slohovej práci. Žiaci píšu kratšie rozprávanie, ale podľa určených oporných bodov. Tieto oporné slová sa vyznačujú tým, že je v nich nejaký pravopisný jav. Žiakom sa vopred uvedú tieto slová, pripomenú sa potrebné pravopisné pravidlá. Niekedy túto prácu môžeme spájať aj s obrázkom /opora pre dej rozprávania/. Pri tomto druhu diktátu musia žiaci čerpať i z vlastnej slovnej zásoby a sami musia štylizovať vety. Je to veľmi náročná úloha, pretože žiaci musia dbať na to, aby sa v ich texte vyskytovali všetky vopred uvedené slová. Tento druh diktátu sa využíva aj ako príprava na samostatnú slohovú prácu, ním sa zabezpečuje pravopisná stránka slohovej práce.

**Autodiktát** /voľný diktát/ - osobitná a pomerne náročná forma diktátu, je prechodom k reprodukcii. Žiaci si zopakujú pravopisné poučky, ktoré budú musieť použiť pri písaní textu. Až potom učiteľ prečíta text. Ešte pred čítaním upozorní žiakov, aby pozorne vnímali obsah textu a snažili sa ho zapamätať. Učiteľ text prečíta znova, ale pomalšie a s väčšími prestávkami – po myšlienkovo ucelených častiach. Žiaci pozorne počúvajú a na učiteľov pokyn ho začnú písať podľa toho, ako si ho zapamätali. Pri výbere textu je potrebné dbať na rozsah a primeranosť obsahu. Pri kontrole autodiktátu hodnotíme zvlášť memorovanie textu a zvlášť pravopis.

**Kontrolný diktát** – slúži na kontrolu, na overovanie pravopisných zručností žiakov. Kontrolný diktát je niečo iné ako nácvičný diktát. Nácvičným diktátom sa nacvičuje pravopis, kontrolným diktátom sa kontroluje predpokladaná úroveň pravopisných zručností žiakov. Kontrolný diktát sa zvyčajne klasifikuje. Kontrolným diktátom ako metódou na preverovanie vedomostí a pravopisných zručností môžeme objaviť slabé vedomosti žiakov, nedostatočné zručnosti, a tým sa určí aj smer a obsah ďalšieho pravopisného výcviku. Kontrolný diktát sa niekedy nazýva **samostatný diktát**. /Žiak si počína úplne samostatne, neposkytne sa mu nijaká bezprostredná príprava na správne písanie./
Kontrolný diktát použijeme až vtedy, keď sa už preberie istá pravopisná téma a keď sa už predtým urobí potrebné množstvo nácvičných diktátov a iných pravopisných cvičení. Obsah kontrolného diktátu má pozostávať z prebraného, vysvetleného a precvičeného učiva. Znenie a zameranie KD si vyučujúci vyberá podľa prebraného učiva. Nemajú sa v ňom vyskytovať také javy, o ktorých žiaci ešte nič nevedia. Ak by sa nedali z textu odstrániť, vysvetlíme pravopis týchto slov, napíšeme ich na tabuľu a necháme ich tam aj počas písania diktátu. Text má byť primerane nasýtený pravopisnými a gramatickými javmi. Vety v kontrolnom diktáte by mali na seba nadväzovať, text by mal mať obsah.
Kontrolný diktát musí obsahovať **stanovený počet slov** primerané veku žiakov. Do počtu počítame len plnovýznamové slová.

***1. ročník - 10 - 15 plnovýznamových slov***
***2. ročník - 20 – 30 plnovýznamových slov***
***3. ročník - 30 – 40 plnovýznamových slov***
***4. ročník - 40 – 50 plnovýznamových slov***

*POZNÁMKA: Navrhovaný rozsah slov platí aj pri prepise a odpise textu .*

**Kritériá kontroly a hodnotenia diktátov :**

**Počet a zameranie kontrolných diktátov v 3. ročníku ZŠ**

**Počet: 10**

**Zameranie:**

1. Opakovanie učiva z 2. ročníka ZŠ
2. Slová s l, Í, r, ŕ
3. Vybrané slová po b
4. Vybrané slová po m
5. Vybrané slová po p
6. Opakovanie učiva za I. polrok
7. Vybrané slová po r, s
8. Vybrané slová po v, z
9. Slovné druhy
10. Opakovanie učiva z 3. ročníka

**Ako klasifikovať chyby v diktáte:**

1. Všetky chyby majú rovnakú hodnotu, nerozlišujeme malé a veľké chyby.
2. Za jednu chybu sa pokladá tá istá chyba, v tom istom tvare slova, aj keď sa daný tvar slova vyskytne v diktáte viackrát /riba, s ribou/.
3. Chyba rovnakého významu v rôznych slovách sa počíta ako chyba v ďalšom slove /napr. chlapmy, murármy, .../.
4. Za chybu sa teda počíta:

- nesprávne rozdelené slovo na konci riadka
- nečitateľné písmeno/slovo
- vynechané alebo naviac napísané písmeno/slovo
- nenapísané alebo nesprávne napísané interpunkčné znamienko
- nenapísané alebo nesprávne napísané diakritické znamienko
- priestupok voči pravidlám pravopisu v každej novej situácii /rátame vždy za novú chybu/.

5. Z didaktického hľadiska sa za chybu pokladá len taká chyba, ktorá je urobená v takom pravopisnom jave, ktorého výcvik bol už ukončený. Klasifikovať môžeme len to, čo bolo dostatočne vysvetlené, precvičené a upevnené.
   Za chybu sa nesmie pokladať, ak žiak na konci riadka napíše neslabičnú predložku alebo spojku: **a, i, v, s, z, k, u, o, ...** Nie je to pravopisná chyba. Vo výslovnosti by išlo o chybu, ak by nebola dodržaná splývavá výslovnosť.
6. Známka za zlú úpravu sa nezarátava do známky z diktátu. Úpravu je vhodné hodnotiť slovne pod známkou.
7. Ak žiak robí v KD stále veľa chýb a dostáva iba nedostatočné, tak mu možno dať v prípade 11 chýb dostatočnú. Ide o kladné motivovanie žiaka, je však potrebné uvedenú výnimku v triede vysvetliť.

| **Stupnica hodnotenia kontrolných diktátov:** | |
|---|---|
| 0 – 1 chyba | 1 |
| 2 – 4 chyby | 2 |
| 5 – 7 chýb | 3 |
| 8 – 10 chýb | 4 |
| 11 a viac chýb | 5 |

**Písomné práce**

Patria tiež k formám písomnej kontroly získaných vedomostí a zručností. Môžeme ich rozdeliť na:

1. **čiastkové /cvičné/** - zisťujeme nimi pochopenie určitej časti preberaného celku
2. **overujúce** - overujeme nimi pochopenie väčšej časti alebo celého tematického celku
3. **kontrolné** - preverujeme nimi vedomosti a zručnosti získané počas určitého časového úseku (napr. štvrťročné, polročné), obsahujú učivo z viacerých tematických celkov.

Kontrolné práce majú nasledovať až po dôkladnom precvičení a upevnení učiva. Overovať majú základné učivo z preberaných tematických celkov. Počet hodín tematického celku udaný učebnými osnovami musí byť priamoúmerný počtu úloh v kontrolnej práci. Čas venovaný kontrolnej práci určí vyučujúci podľa jej rozsahu, najviac však 40 minút /5 minút treba venovať vysvetleniu postupu/. Metódy a formy si učiteľ volí individuálne, úlohy musia byť formulované jasne a konkrétne. Oprava a hodnotenie vyplývajú z formy konkrétnej práce. Žiak má byť oboznámený s počtom bodov pri jednotlivých úlohách.

- **HODNOTENIE** – na základe súčtu bodov za jednotlivé úlohy vypočíta učiteľ úspešnosť v % pre každého žiaka. Vypočíta priemernú úspešnosť na triedu. Vyčlení žiakov, ktorí sú pod hranicou priemeru a pri oprave sa im venuje individuálne.
- **OPRAVA** – tu je učiteľ povinný ukázať a vysvetliť žiakom správne riešenia jednotlivých úloh kontrolnej práce s dôrazom na úlohy s najnižším % úspešnosti. Po spoločnej oprave by mal každý žiak dokázať vyriešiť totožné úlohy.
- **KLASIFIKÁCIA**

<u>Hodnotenie previerok a didaktických testov</u>

| | |
|---|---|
| 100 – 90% | 1 |
| 89 – 75% | 2 |
| 74 – 50% | 3 |
| 49 – 30% | 4 |
| 29 – 0% | 5 |

Stupeň 1 /výborný/

Žiak ovláda poznatky, fakty, pojmy, definície a zákonitosti, ktoré požadujú učebné osnovy, celistvo, presne a úplne a chápe vzťahy medzi nimi. Pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a motorické činnosti. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Myslí logicky správne, zreteľne sa u neho prejavuje samostatnosť a tvorivosť. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Grafický prejav je presný a estetický. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, iba s menšími nedostatkami.

Stupeň 2 /chválitebný/
Žiak ovláda poznatky, fakty, pojmy, definície a zákonitosti, ktoré požadujú učebné osnovy, v podstate celistvo, presne a úplne. Pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a motorické činnosti. Samostatne a produktívne alebo s menšími podnetmi učiteľa uplatňuje osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Myslí správne, v jeho myslení sa prejavuje logika a tvorivosť. Ústny a písomný prejav máva menšie nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Kvalita výsledkov činnosti je spravidla bez podstatných nedostatkov. Grafický prejav je estetický, bez väčších nepresností.

Stupeň 3 /dobrý/
Žiak má v celistvosti, presnosti a úplnosti osvojenia poznatkov, faktov, pojmov, definícií a zákonitostí, ktoré sú predpísané učebnými osnovami, nepodstatné medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností sa prejavujú menšie nedostatky. Podstatnejšie nepresnosti a chyby vie s učiteľovou pomocou korigovať. V uplatňovaní osvojených vedomostí a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa chýb. Uplatňuje poznatky a hodnotí javy a zákonitosti podľa podnetov učiteľa. Jeho myslenie je vcelku správne, nie je vždy tvorivé. V ústnom a písomnom prejave má nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti, grafický prejav je menej estetický. V kvalite výsledkov jeho činnosti sú častejšie nedostatky.

Stupeň 4 /dostatočný/
Žiak má v celistvosti, presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných vedomostí závažné medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností je málo pohotový a má väčšie nedostatky. V uplatňovaní osvojených vedomostí a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa vyskytujú závažné chyby a myslenie nie je tvorivé. Jeho ústny a písomný prejav má vážne nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa prejavujú nedostatky, grafický prejav je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby vie žiak s pomocou učiteľa korigovať.

Stupeň 5 /nedostatočný/
Žiak si neosvojil vedomosti požadované učebnými osnovami celistvo, presne a úplne, má v nich závažné a značné medzery. Jeho zručnosť vykonávať požadované intelektuálne a motorické činnosti má podstatné nedostatky. V uplatňovaní osvojených vedomostí a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa vyskytujú veľmi závažné chyby. Pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí nevie svoje vedomosti uplatniť, a to ani na podnet učiteľa. Neprejavuje samostatnosť v myslení, vyskytujú sa u neho časté logické nedostatky. V ústnom a písomnom prejave má závažné nedostatky v správaní, presnosti a výstižnosti. Kvalita výsledkov jeho činností a grafický prejav sú na nízkej úrovni. Závažné nedostatky a chyby nevie opraviť ani s pomocou učiteľa.

**Slohové písomné prejavy**

Na hodinách slohovej výchovy žiaci preukazujú vedomosti získané na hodinách jazykového vyučovania, čítania, literárnej výchovy a iných predmetov, ktoré kumulujú do svojich jazykových prejavov. Práve tu sa majú možnosť prejaviť mnohé individuálne zvláštnosti žiakov. Preto pracujeme s celou triedou a dbáme o to, aby nezostal ani jeden žiak, ktorý by sa cez hodinu slohovej výchovy neprejavil ústnou alebo písomnou formou. Úroveň štylistických zručností bude o to kvalitnejšia, ako postupne budú žiaci na sebe, na svojich návykoch a zručnostiach pracovať – od najnižších ročníkov.

V slohovej výchove v 3. ročníku hodnotíme výber jazykových prostriedkov, usporiadanie prejavu podľa bodov osnovy, zvládnutie predpísaných slohových druhov (reprodukcia, rozprávanie, pohotovosť v prejavoch spoločenského styku). Postupne prechádzame po ústnej príprave ku kolektívnej tvorbe písomného prejavu. Jeho rozsah je v priemere 6 – 10 viet/rozprávanie podľa obrázkovej osnovy/.

Učiteľ vždy musí nájsť hranicu medzi skutočným odstraňovaním štylistických a gramatických chýb a subjektívnym vylepšovaním žiakovej práce. Praxou je dokázané, že prílišným zasahovaním do práce žiakov vzniká neprehľadnosť a červené more značiek, ktoré žiaka odrádzajú od ďalšej práce.

Príklad základného postupu na hodine opravy slohových písomných prejavov:

1. Učiteľ zhodnotí všeobecne všetky práce a poukáže na najčastejšie sa opakujúce chyby.
2. Nechá prečítať niekoľko lepších i priemerných prác, poukáže na zaujímavé i chybné stránky prejavu. Posmelí autorov slabších prác, nikdy ich nezosmiešňuje.
3. Pristúpi k rozboru najčastejších chýb.
4. Najviac času treba venovať štylistickým a kompozičným nepresnostiam vo vyjadrovaní.
5. Typické chyby treba vypísať na tabuľu a spolu so žiakmi vyhľadáva výstižnejšie výrazy. Žiaci sa pokúšajú individuálne alebo spoločne štylizovať chybné vety a slovné spojenia.
6. Dôležité je vysvetliť všeobecne i individuálne postup pri oprave slohových prác, ktoré robia potom žiaci individuálne.
7. V závere hodiny ponechá dostatok času na individuálnu opravu a kontrolu.

Pri kontrole a opravách je potrebné využívať jednotný systém korektorských značiek. Hlavne v nižších ročníkoch je potrebné žiakom ukázať aj postup, ako majú žiaci vzniknuté chyby odstrániť. Je dôležité, aby žiaci nehľadali pravopisnú chybu tam, kde majú opraviť nedostatok v štylizácii. Mladším žiakom je vhodné napísať nad dané miesto správny výraz, vetu. Postupne, vo vyšších ročníkoch, to musia žiaci zvládnuť sami. Ak žiak urobil štylistické chyby, opraví celú vetu. Pri chybách v kompozícii musí často prepísať časť práce, pri závažných nedostatkoch aj celú prácu. Oprava slohovej práce žiakom po učiteľovej oprave je dôležitým zakončením celej práce na písomnom jazykovom prejave. Každú opravu, ktorú žiak vykoná, má učiteľ skontrolovať a overiť si, či sa žiak z opravených chýb poučil.

**Hodnotenie písomných slohových prejavov na I. stupni má prevažne motivačnú funkciu**. Práve tu má učiteľ veľkú možnosť získať záujem o slohovú výchovu aj zo strany slabších žiakov. Učiteľ si má priebežne všímať činnosť jednotlivcov i celého kolektívu. Kritické pripomienky je dôležité vyjadrovať vždy taktne, aby sa nezničovalo sebavedomie žiakov.

Pri slohových prácach hodnotíme:

**- štylistickú a kompozičnú stránku**

a) úroveň spisovného vyjadrovania

b) štylizáciu (výber vhodných výrazov)
c) kompozíciu (správne členenie, postupnosť)
**- pravopisnú stránku**
**- úpravu**
**Na I. stupni slohový prejav hodnotíme slovne, neklasifikujeme žiadnu zložku.**

**Kritériá hodnotenia čítania:**
**Slovenský jazyk – čítanie a literárna výchova**
Klasifikácia literatúry má vychádzať z prioritného postavenia estetickej funkcie jej obsahu, preto najvhodnejším spôsobom klasifikácie sa javí *kombinované klasifikovanie:* prostredníctvom *známky* sa klasifikuje úroveň zvládnutia techniky čítania (čitateľské zručnosti), teoretické vedomosti z literatúry, *slovne* sa hodnotia čitateľské schopnosti a zručnosti, schopnosť interpretovania, hodnotové činitele i estetické vnímanie (slovné hodnotenie je súčasťou klasifikovania známkou).

| **SJ-Č, LV** | **1** | **2** | **3** | **4** | **5** |
|---|---|---|---|---|---|
| **Správnosť čítania** | Bez chýb | Malé chyby (pridá, vynechá hlásku) | Malé, ale časté chyby | Časté chyby vo výslovnosti, zamieňanie hlások | Nezvládol techniku čítania |
| **Plynulosť čítania** | Plynulé čítanie | Plynulé čítanie | Priemerná plynulosť (nefunkčné prestávky) | Značné nedostatky (hláskuje, slabikuje) | Nezvládol techniku čítania |
| **Výraznosť čítania** | Správna intonácia | Drobné chyby v intonácii | Malé, ale časté chyby v intonácii | Veľké, časté chyby v intonácii | Nezvládol techniku čítania |
| **Rýchlosť čítania** | Rýchle čítanie (podľa ročníka) | Rýchle čítanie (podľa ročníka) | Priemerná rýchlosť čítania | Slabá rýchlosť čítania | Nezvládol techniku čítania |
| **Tiché čítanie** | Tiché čítanie s porozumením | Tiché čítanie s porozumením | Tiché čítanie s nepresným porozumením | Tiché čítanie bez porozumenia | Nezvládol techniku čítania |
| **Porozumenie textu** | Rozumie obsahu čítaného | Bez podstatných chýb | Nepresné formulácie pri obsahu | Nerozumie obsahu čítaného | Nerozumie obsahu čítaného |
| **Reprodukcia textu** | Samostatná, určí hlavnú myšlienku | Drobné chyby pri reprodukcii | Chyby pri reprodukcii textu | Reprodukuje len za pomoci učiteľa | Nevie samostatne reprodukovať |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| **Osnova prečítaného** | Vie samostatne zostaviť osnovu čítaného | Nedopustí sa podstatných chýb | Veľké chyby a nepresnosti | Len za pomoci učiteľa | Nedokáže zostaviť ani s pomocou |
| **Ilustrácia textu** | Vie spojiť obsah s ilustráciou | Drobné chyby a nepresnosti | Vecné chyby a nepresnosti | Veľké chyby a nepresnosti | Nedokáže vnímať |
| **Dramatizácia textu** | Tvorivo sa zúčastňuje na dramatizácii | Tvorivo sa zúčastňuje na dramatizácii | Zúčastňuje sa s pomocou učiteľa | Zúčastňuje sa s pomocou učiteľa | Nevie sa zapojiť |

**Kritériá hodnotenia písania:**

Predmetom Klasifikácie je písomný prejav žiaka v písankách, ale i pri písaní v ostatných predmetoch. Učiteľ prihliada na celkovú úroveň písomného prejavu žiaka. Písomné práce hodnotí z hľadiska kvalitatívneho, ale i kvantitatívneho so zreteľom na *čitateľnosť, plynulosť a úhľadnosť.*

| Písanie | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|---|
| **Tvar písmen** | Dodržiava normalizované písmo | Malé nedostatky | Väčšie nedostatky | Nesprávny, deformovaný tvar | Deformovaný tvar |
| **Veľkosť písmen** | Správna | Správna | Nepravidelná | Nepravidelná | Nedodržiava |
| **Rovnomernosť písma** | Dodržiava rovnomernosť písma | Dodržiava rovnomernosť písma | Nerovnomerné písmo | Málo čitateľné písmo | Nečitateľné písmo |
| **Plynulosť písania** | Jednoťažné písanie | Málo prerušované písanie | Prerušované písanie | Často prerušované písanie | Často prerušované písanie |
| **Sklon písma** | Správny | Správny | Nepravidelný | Nesprávny, deformovaný | Nesprávny, deformovaný |
| **Hustota a rytmizácia písma** | Esteticky pôsobiace písmo | Malé nedostatky | Málo estetické písmo | Neestetické, nečitateľné písmo | Nečitateľné písmo |
| **Úprava písomností** | Estetické rozvrhnutie plochy a textu | Malé nedostatky v estetike | Málo úhľadná úprava písomností | Neúhľadná úprava písomností | Neúhľadná úprava písomností |
| **Rýchlosť písania** | Požadovaná | Primerané | Priemerná | Podpriemerná | Malá |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| **Odpis textu** | Bez chýb | Drobné chyby | Časté malé chyby | Veľké chyby | Veľké chyby |
| **Prepis textu** | Bez chýb | Drobné chyby | Časté malé chyby | Veľké chyby | Veľké chyby |
| **Písanie spamäti** | Bez chýb | Drobné chyby | Veľké chyby | Nevie | Nevie |

Vzhľadom na to, že na väčšine škôl učitelia hodnotia svojich žiakov klasifikáciou, teda známkou, je potrebné, aby dodržiavali metodické pokyny všade rovnako. Prax nám totiž ukazuje, že nie všade dosiahnutá známka v klasifikácii zabezpečuje rovnakú úroveň zvládnutia učiva. Pri hodnotení a klasifikácii žiakov treba dodržiavať stanovené pravidlá kvôli objektivite a rovnakej náročnosti učiteľov, nesmieme však zabúdať na individuálny prístup pri hodnotení žiakov (okrem známky nešetrime ani pochvalou a povzbudením).

Pri určení metód a foriem hodnotenia žiaka so zdravotným znevýhodnením sa učiteľ riadi odporúčaniami CPPPaP. Žiak, ktorý z dôvodu zdravotného znevýhodnenia postupuje podľa individuálneho vzdelávacieho programu, je hodnotený podľa individuálnych kritérií, čo má potom uvedené v doložke na vysvedčení.

Hodnotenia žiakov počas dištančného vzdelávania

Hodnotenie žiakov počas dištančného vyučovania sa podriaďuje vždy konkrétnemu usmerneniu na hodnotenie žiakov základných škôl v čase mimoriadnej situácie spôsobenej prerušením vyučovania v školách vydaným ministerstvom školstva a zároveň posúdeniu a zváženiu všetkých okolností členmi MZ spoločenskovedných predmetov.

MZ v rámci možností v danej situácii zabezpečí, aby žiaci mali možnosť dosiahnuť postačujúce portfólio podkladov na hodnotenie. Rozsah portfólia si určí učiteľ v každej triede zvlášť s prihliadnutím na individuálne možnosti jednotlivých žiakov a priebežne o ňom žiakov informuje prostredníctvom EduPage. Do portfólia sa zahŕňa najmä vypracovanie zadaných domácich úloh a odoslanie na kontrolu v určenom termíne, práca na projektoch, aktívna účasť na online hodinách. Ak budú vytvorené podmienky na dosiahnutie tohto cieľa, žiaci budú hodnotení známkami v súlade s kritériami uvedeného hodnotenia.

Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov

Deťom cudzincov, ktoré sa vzdelávajú v základných školách s vyučovacím jazykom slovenským sa zabezpečuje na odstránenie jazykovej bariéry jazykový kurz štátneho jazyka. Počas ich adaptačného obdobia (dve hodnotiace obdobia) v čase osvojovania si vyučovacieho jazyka budeme pri ich hodnotení a klasifikácii postupovať podľa metodického pokynu na hodnotenie žiakov základnej školy.

## 8. Učebné osnovy

**Oblasť:** Jazyk a komunikácia
**Predmet**: Slovenský jazyk a literatúra
**Počet hodín v ročníku**: 8 týždenne, 264 ročne

**GRAMATIKA a SLOHOVÁ VÝCHOVA počet hodín: 3 +1 hodina sloh týždenne, 99 + 33 = 132 hodín ročne**

| Tematický celok | Výkonový štandard | Obsahový štandard | Počet hodín | Prierezové témy |
|---|---|---|---|---|
| **GRAMATIKA**<br><br>Abeceda | **Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:**<br><br>- zoradiť slová v abecednom poradí podľa druhého, tretieho... písmena,<br><br>- použiť aspoň jednu kodifikovanú príručku slovenského jazyka,<br>- podľa abecedného poradia vyhľadať slová a heslá v slovníkoch, v telefónnom zozname a encyklopédiách | Abeceda<br><br>Slovníky<br><br>Encyklopédie, telefónny zoznam | **Spolu 99 h**<br><br>7 h | OSR<br>- cvičenia zmyslového vnímania<br>- rozvoj slovnej zásoby<br>- cvičenie pamäti - kreativita (tvorenie viet)<br>- spolupráca v skupine a vo dvojiciach<br>- vzťahy v rodine<br>MUV<br>- zvyky a tradície<br>- rozvoj tolerancie, rešpektu voči iným národom<br>ENV<br>- ochrana životného prostredia<br>- energia a jej zdroje<br>MEV<br>- práca s detskými časopismi<br>OŽZ<br>- správne reagovanie v krízových situáciách |
| Slabikotvorné hlásky l, Í, r, ŕ | - nahradiť spoluhlásku l, Í, r, ŕ samohláskou a vytvoriť slabiku<br>- identifikovať slová so slabikotvornými hláskami v texte<br>- tvoriť nové slová zo slabikotv. slabík | Slabikotvorné hlásky l, Í, r, ŕ (písanie a výslovnosť) | 5 h | OSR<br>- rozvoj slovnej zásoby<br>FIG<br>- hospodárenie s pomôckami v škole i mimo nej |
| Obojaké spoluhlásky | - vymenovať obojaké spoluhlásky<br>- identifikovať v texte obojaké spoluhlásky<br><br>- písať po obojakých spoluhláskach mäkké i, í alebo tvrdé y, ý | Obojaké spoluhlásky | 5 h | OSR<br>- cvičenie pamäti<br>- systematická príprava na vyučovanie |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Vybrané slová po obojakých spoluhláskach (b, m, p, r, s, v, z) | - vymenovať vybrané a príbuzné slová po spoluhláskach (b, m, p, r, s, v, z)<br><br>- rozoznať pravopis vybraných a príbuzných slov,<br><br>- používať vybrané a príbuzné slová v iných slovných spojeniach, v texte | Vybrané slová po obojakých spoluhláskach (*b, m, p, r, s, v, z)*<br><br>Príbuzné slová (odvodzovanie, tvorenie, pravopis) | 55 h | MEV<br>- práca s detskými časopismi<br>- nevyhnutnosť médií v súčasnej dobe<br><br>OSR<br>- rozvoj slovnej zásoby |
| Ohybné slovné druhy | - pýtať sa na podstatné mená otázkou: kto je to? čo je to?<br>- identifikovať na základe otázky podstatné mená v texte | Podstatné mená | 7 h | OŽZ<br>- správne reagovanie v krízových situáciách<br>- bezpečné správanie, neohrozovanie zdravia ostatných |
| | - vysvetliť pojem všeobecné a vlastné podstatné mená<br>- rozlíšiť všeobecné a vlastné podstatné mená v texte,<br>-uplatňovať pravidlá slovenského pravopisu pri písaní vlastných mien osôb, zvierat, vecí, miest, mestských častí, obcí, ulíc, pohorí, riek, potokov, štátov<br>- vysvetliť pojem slovesá<br>- opýtať sa na slovesá otázkou: čo robí?<br>identifikovať slovesá v texte na základe otázky<br>- písať v slovesách koncovku – li<br>- identifikovať slová podobného významu v texte | Všeobecné a vlastné podstatné mená<br><br>Slovesá<br><br>Slová podobného významu (synonymá) | 7h | OSR<br>- cvičenia sebakontroly<br>- relaxácia, psychohygiena<br><br>OSR<br>- správny režim dňa |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | - vysvetliť pojem prídavné mená<br>-pýtať sa na prídavné mená otázkou aký? aká? aké?<br>- identifikovať na základe otázky prídavné mená v texte<br>- identifikovať slová opačného významu v texte<br>- používať synonymá a antonymá vo vetách, v texte | Prídavné mená<br><br><br><br>Slová opačného významu (antonymá) | 5 h | TPPZ<br>- dodržiavanie pravidiel pri skupinovej práci<br><br>FIG<br>- prečo je dôležité sa poistiť<br><br>OSR<br>- rozvoj slovnej zásoby |
| | - vysvetliť pojem zámená<br>- identifikovať bežne používané zámená v texte<br>(ja, ty, on, ona, ono, my, vy, oni, ony, tebe/ti, mňa/ma, nás, vám, im, jemu/mu, jej, môj, tvoj, jeho, jej, náš, váš, ich, kto, čo, ten, to, tam, takto)<br>- používať zámená v ústnej a písomnej komunikácii | Zámená | 4 h | TPPZ<br>- poznať sám seba a svoje schopnosti<br>- prezentovať prácu v skupine |
| | - vysvetliť pojem číslovky- opýtať sa na číslovky otázkami: koľko? koľkí?<br>- vyhľadať v texte základné a radové číslovky<br>- používať číslovky v bežnej komunikácii<br>- zapísať číslovky slovom | Číslovky | 4 h | OSR<br>- rozvoj slovnej zásoby<br>FIG |
| **SLOHOVÁ VÝCHOVA**<br><br>List | **Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:**<br><br>- rozoznať časti listu (úvod, jadro, záver)<br>- v liste rozoznať oslovenie a podpis<br>- správne napísať oslovenie v liste<br>- písomne zoštylizovať jednoduchý list<br>- rozoznať druhy korešpondencie | <br><br>List<br>Členenie listu (úvod, jadro, záver, podpis)<br>oslovenie | **Spolu 33 h**<br><br>5 h | MUV<br>- zvyky a tradície<br>- rozvoj tolerancie, rešpektu voči iným národom, zvláštnosti rôznych kultúr<br>OSR<br>- vzájomné spolužitie<br>- dramatizácia - cvičenie zmyslového vnímania, vzťahy v rodine |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | | | - využitie voľného času, vzťahy medzi zdravými<br>a hendikepovanými deťmi<br>- kultúra pri stolovaní |
| Rozprávanie – písomne | - porozprávať udalosť alebo zážitok zo života podľa série obrázkov, na základe vopred vytvorenej osnovy<br>- porozprávať dej podľa časovej postupnosti | Rozprávanie – písomne<br>Osnova (úvod, jadro, záver)<br><br>Časová postupnosť | 7h | OŽZ - hygiena tela - pohyb a pobyt v prírode<br>MEV<br>- využitie internetu vo vyučovaní<br>ENV |
| Oznam<br>SMS, E – mail<br>Správa | - sformulovať krátky oznam<br>- napísať jednoduchý oznam prostredníctvom SMS, mailom<br>- napísať správu mejlom<br>- odlíšiť správu od oznamu | Oznam<br>SMS, mail<br>Správa<br>Odlíšenie oznamu od správy | 6 h | DOV<br>- bezpečnosť pri cestovaní |
| Inzerát | - Vyhľadať inzeráty v časopisoch, v novinách, reklamách, na internete<br>- triediť inzeráty podľa obsahového zamerania<br>- dokáže písomne sformulovať krátky inzerát | Inzerát | 2 h | MEV<br>- využitie televízie, internetu, knižnice vo vyučovaní<br>OŽZ<br>- hygiena tela<br>- pohyb a pobyt v prírode |
| Reklama | - vysvetliť pojem reklama<br>- rozlíšiť druhy reklamy<br>- sformulovať krátky reklamný text<br>- posúdiť veku primeraným spôsobom a jazykom hodnovernosť reklamy | Reklama<br>Druhy reklamy | 4h | TPPZ<br>- dodržiavanie pravidiel pri skupinovej práci<br>MEV<br>- využitie internetu vo vyučovaní |
| Pozvánka | - vysvetliť pojem pozvánka<br>- rozpoznať jednotlivé body pozvánky (miesto, čas, program, pozývateľ)<br>- sformulovať písomne text pozvánky na určité podujatie (besiedka, koncert) | Pozvánka | 2h | MUV<br>- zvyky a tradície<br>- rozvoj tolerancie, rešpektu voči iným národom, zvláštnosti rôznych kultúr |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Opis pracovného predmetu<br><br>Nákres<br>Schéma<br>Návod<br><br><br><br>Recept | Opísať charakteristické prvky predmetu<br>- opísať funkčnosť predmetu a poznať jeho praktické využitie<br>slovne vysvetliť čo je nákres, schéma<br>- identifikovať nákres, schému v texte<br>- charakterizovať návod<br>- pracovať podľa jednoduchého návodu<br>- prezentovať návod verejne<br>- rozpoznať jednoduchý recept<br>- rozlíšiť druhy receptov (lekársky, kuchársky)<br>- pracovať podľa jednoduchého receptu<br>- zostaviť jednoduchý recept | Opis pracovného predmetu<br><br>Nákres<br>Schéma<br><br>Návod<br><br><br><br>Recept | 5 h | OSR<br>- vzájomné spolužitie<br>- dramatizácia<br>- cvičenie zmyslového vnímania, vzťahy v rodine<br><br>OŽZ - hygiena tela<br>- pohyb a pobyt v prírode<br><br>TPPZ<br>- dodržiavanie pravidiel pri skupinovej práci |
| Vizitka | - identifikovať vizitku po vizuálnej stránke<br>- rozoznať, ktoré údaje vizitka o človeku prezrádza<br>- predstaviť sa prostredníctvom vizitky<br>- vyrobiť vizitku pre seba, pre spolužiaka, rodiča | Vizitka | 2 h | OSR<br>- vzájomné spolužitie<br>- dramatizácia<br>- cvičenie zmyslového vnímania, vzťahy v škole, v rodine |

**ČÍTANIE A LITERÁRNA VÝCHOVA počet hod: 3+1 (ŠkVP) hodina týždenne, 99+33 = 132 hodín ročne**

| **Tematický Celok** | **Výkonový štandard** | **Obsahový štandard** | **Počet hodín** | **Prierezové témy** |
|---|---|---|---|---|
| **ČÍTANIE A LITER. VÝCH.**<br>Literatúra pre deti a mládež | **Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže**:<br><br>- čítať plynulo súvislý umelecký text | Literatúra pre deti a mládež | **Spolu 132 h**<br><br>30h | OSR<br>- dramatizácia rozprávky, rozlíšenie dobra a zla<br>- spolupráca vo dvojiciach<br>- rešpektovanie, podpora, pomoc DOV |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | - uplatňovať zásady správnej techniky čítania zameranej na umelecký prednes<br>- správne dýchať, artikulovať, dodržiavať správnu výslovnosť<br>- literárny text čítať s porozumením<br>- odpovedať na otázky zamerané na obsahovú stránku textu<br>- vymenovať najznámejšie knihy pre deti a mládež<br>- pozná mená významných autorov detskej literatúry<br>- porozprávať krátky dej alebo obsah prečítanej knihy<br>- vyjadriť pocity a zážitky z prečítaného textu (knihy) | | | - bezpečné správanie sa v premávke<br>OŽZ<br>- bezpečnosť pri používaní elektrických spotrebičov<br>ENV<br>- vzťah medzi človekom a životným prostredím<br>MEV<br>- kritický prístup k reklame<br>- príspevky do školského časopisu<br><br>- práca s detskými časopismi |
| Poézia, próza<br><br><br>Odsek | - vysvetliť pojmy poézia, próza<br>- rozoznať v texte poéziu od prózy<br>- recitovať báseň so zameraním na umelecký prednes<br>- rozoznať v prozaickom útvare odseky | Poézia, próza<br><br><br>Odsek | 27 h | OSR<br>- sebareflexia a sebadôvera<br>TPPZ<br>- používať informácie a pracovať s nimi<br>TPPZ<br>- prezentovať sám seba |
| Ľudová slovesnosť<br>Pranostika | - vysvetliť pojem ľudová slovesnosť<br>- vymenovať literárne útvary ľudovej slovesnosti<br>- čítať krátke ľudové útvary s porozumením<br>- vysvetliť pojem pranostika<br>- vyhľadať pranostiky v texte<br>- zapamätať si najznámejšie pranostiky<br>- vyhľadať príslovia a porekadlá v texte<br>- zapamätať si najznámejšie pranostiky | Ľudová slovesnosť<br><br><br><br>Pranostika | 21 h | MUV<br>- poznávať históriu, zvyky a tradície<br><br>REG<br>- kultúrne inštitúcie a významné osobnosti v našom regióne<br>- kultúrne dedičstvo v našom Regióne |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Príslovie<br>Porekadlo<br><br><br>Prirovnanie | - vyhľadať príslovia a porekadlá v texte<br>- povedať ponaučenie vyplývajúce z príslovia<br><br>- vysvetliť pojem prirovnanie<br>- identifikovať prirovnania v texte<br>- napísať samostatne vety | Príslovie<br>Porekadlo<br><br><br>Prirovnanie | 13 h | OSR<br>- sebareflexia a sebadôvera |
| Autorská rozprávka<br><br><br><br>Hlavná a vedľajšia postava | - autorskú rozprávku prečítať nahlas, plynulo, s porozumením<br>- v rozprávke výrazne čítať priamu reč<br>- rozlíšiť rozdiely medzi ľudovou a autorskou rozprávkou<br>- rozlíšiť hlavné a vedľajšie postavy rozprávky<br>- povedať ponaučenie vyplývajúce z rozprávky | Autorská rozprávka<br><br><br><br>Hlavná a vedľajšia postava | 26 h | TPPZ<br>OSR<br>- dramatizácia rozprávky<br>- rozlíšenie dobra a zla<br><br>MEV<br>- vplyv médií na osobnostný a profesionálny rast |
| Hlavná myšlienka<br><br>Povesť | - určiť hlavnú myšlienku v rôznych literárnych textoch<br>- určiť rozdiely medzi rozprávkou a povesťou<br>- charakterizovať povesť<br>- určiť hlavnú myšlienku povesti<br>- správne formulovať otázky k obsahu povesti<br>- vysloviť vlastný názor na povesť | Hlavná myšlienka<br><br><br>Povesť (vhodný výber povesti, zamerať sa na kratšie a po obsahovej stránke jednoduchšie Povesti | 15 h | MEV<br>- pozvánka na kultúrnu akciu<br>REG<br>- kultúrne inštitúcie a významné osobnosti v našom regióne<br>- kultúrne dedičstvo v našom regióne |

POZNÁMKA: 1 disponibilná hodina zo ŠVP bude využitá v ŠkVP v čítaní a literárnej výchove na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti a schopnosti správne sa vyjadrovať.

Legenda:

OSR- osobnostný a sociálny rozvoj
MUV- multikultúrna výchova
ENV- environmentálna výchova
OŽZ- ochrana života a zdravia
DOV- dopravná výchova
FIG- finančná gramotnosť

MEV- mediálna výchova

TPPZ- tvorba projektu a prezentačné zručnosti

Aktualizovala: PaedDr. Bibiána Juríková, september 2022